

Sygn. akt I CSK 4244/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko A.R. i Z.R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 listopada 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt I ACa 864/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 czerwca 2021 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację powódki Bank spółki akcyjnej w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z 1 lipca 2020 r. w sprawie przeciwko A.R. i Z.R. o zapłatę.

Powódka wniosła skargę kasacyjną, w której żądała uchylenia zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi, ewentualnie uchylenia zaskarżonego orzeczenia w całości oraz uchylenia w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z 1 lipca 2020 r. i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka wskazała, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji powyższych celów służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione. Sąd Najwyższy rozstrzygając co do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (tj. w ramach tzw. przedsądu) bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Wymaganie przedstawienia przez stronę skarżącą okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wprowadzony został w związku z instytucją przesądu. Jego stworzenie umożliwiać ma stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi kasacyjnej pod kątem dopuszczenia jej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Bez tej argumentacji skarga kasacyjna byłaby środkiem odwoławczym niepełnym, a selekcja wnoszonych kasacji, dokonywana przez Sąd Najwyższy w ramach przesądu nazbyt dowolna (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06; z 22 lutego 2007 r., II UZ 47/06, OSNP 2008, Nr 7-8, poz. 118).

Sąd Najwyższy nie ma obowiązku zastępowania skarżącego i poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, Nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny - wyodrębniony w oddzielnej jednostce normatywnej i nie może być utożsamiany z innymi wymogami formalnymi skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16; z 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18; z 11 maja 2022 r., I CSK 1468/22).

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Powołanie się na przesłankę przesądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni

przepisu (zob. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z 28 marca 2007 r. II CSK 84/07, z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08).

Skarga kasacyjna nie spełnia powyższego kryterium. Zawarty w niej wniosek oparty na potrzebie wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie został wadliwie sformułowany. Co do większości wątpliwości, w skardze nie powołano orzecznictwa wskazującego na istnienie takich rozbieżności. Natomiast w kwestii wątpliwości co do wykładni art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. w skardze nie wykazano na czym polegają przedstawione wątpliwości i w jaki sposób wpływają na kierunek rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd II instancji. Tu również trzeba podkreślić, że przedstawione wątpliwości stanowią jedynie próbę narzucenia własnej oceny prawnej względem zagadnień omówionych w zaskarżonym wyroku.

Przez rozbieżności w orzecznictwie sądów uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub zbliżonych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawa, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, Nr 2, poz. 29).

W odniesieniu do analizowanej przesłanki konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że dokonanie wykładni jest niezbędne dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15), czego w niniejszej sprawie skarżąca nie dokonała. W tym zakresie wymagania są podobne do tych, które występują w przypadku zaoferowania przez stronę skarżącą do rozstrzygnięcia zagadnień, które w jej ocenie pozostają istotne.

Skarżąca w niniejszej sprawie ograniczyła się do prezentacji abstrakcyjnych stanowisk i ich umotywowania, oczekując niejako od Sądu Najwyższego dokonania wykładni oraz oceny zasadności sformułowanych zagadnień bez wykazania ich umocowania w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Natomiast nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie kasacji do rozpoznania problem prawny, którego wyjaśnienie nie miałoby żadnego znaczenia dla

rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, Nr 15-16, poz. 243). Nie jest rolą Sądu Najwyższego ani dokonywanie abstrakcyjnej wykładni prawa bez jej odniesienia do rozpoznawanej sprawy i wydanych przez sądy *meriti*, poddawanych kontroli w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięć, ani też wyręczenie strony i poszukiwanie argumentacji, która, niewskazana w skardze, miałaby uzasadniać jej przyjęcie do rozpoznania z uwagi na istnienie związku między wskazaną przez skarżącą przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej a rozpoznawaną sprawą i jej rozstrzygnięciem.

Skarga kasacyjna, mimo iż postępowanie kasacyjne ma na celu przede wszystkim urzeczywistnienie interesu publicznego, nie może abstrahować od konkretnej sprawy, w której wydane zostało orzeczenie, od którego strona wnosi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Nie wystarczy też streszczenie stanu faktycznego (okoliczności faktycznych) sprawy oraz przebiegu postępowania przed Sądami *meriti*, tym bardziej, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi wyodrębnioną, samodzielnią część skargi. Nie można wreszcie nie dostrzec, iż w zakresie rozbieżnych stanowisk prezentowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego co do wykładni przepisów prawa, skarga kasacyjna nie jest instrumentem co do zasady służącym ujednoliceniu tego orzecznictwa.

Jednocześnie należy wskazać, że w wyroku z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, ECLI:EU:C:2021:341, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreślił, że art. 6 i 7 dyrektywy 93/13 stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty. Stanowisko to Trybunał powtórzył w wyroku w połączonych sprawach C-80/21 – C-82/21, ECLI:EU:C:2022:646, wskazując że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter nie całości warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, lecz jedynie elementów

tego warunku, które nadają mu nieuczciwy charakter, w związku z czym warunek ten pozostaje, po usunięciu takich elementów, częściowo skuteczny, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego. W obu orzeczeniach TSUE jednoznacznie opowiedział się przeciwko możliwości zastąpienia usuniętego niedozwolonego postanowienia umownego treścią przepisu dyspozytywnego.

Z przytoczonych powyżej względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

as